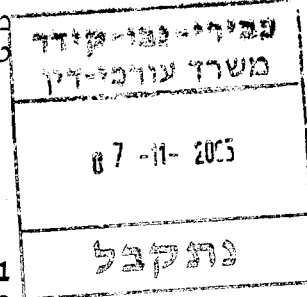

בעניין שבין:

עמותת בית הספר הדמוקרטי במודיעין ואח'
באמצעות משרד עורכי דין כבירי-נבו-קידר
ע"י עוה"ד גיל נבו ו/או עמרי כבירי ו/או אורי קידר
ו/או זיוון טובי-אלימי ו/או סימה סלע (פלקס) ו/או
רועי שובל ו/או עידן למדן ו/או גיא ראשון ו/או
סמדר קשת בר-און ו/או קרן רו ו/או ליאור דהאן
ו/או ידידה וולף ו/או נטע סולימן
מרחוב עמק רפאים 64, ירושלים 93142
טל': 02-5667711 פקס': 02-5667722

העוררים

1. מנכ"לית משרד החינוך – גב' רונית תירוש
2. מנהלת אגף בכיר לחינוך מוכר שאינו רשמי במשרד החינוך –
גב' לבנה אברמוביץ
3. משרד החינוך, התרבות והספורט
4. מנהל מחוז ירושלים במשרד החינוך – מר שמעון הראל

לבין:

כולם מרחוב שבטי ישראל 34, ירושלים
באמצעות לשכת היועצת המשפטית במשרד החינוך
מרחוב דבורה הנביאה 2, ירושלים 91911
טל': 02-5603740/2 פקס': 02-5603840

המשיבים

בית הספר הדמוקרטי ע"ש נדב במודיעין

משיב פורמלי

ה ח ל ט ה

1. כללי

בית הספר הדמוקרטי ע"ש נדב במודיעין (להלן: "בית הספר הדמוקרטי"), אשר הוקם בשנת הלימודים תש"ס (ספטמבר 1999), הינו כיום בית ספר רשמי ומוכר לכיתות א'-ט' ובשנת הלימודים תשס"ה למדו בבית הספר כ- 250 תלמידים בכיתות א'-יא' ובמסגרת של טרום חובה וגן חובה.

בתחילת דרכו פעלו בביה"ס הדמוקרטי כיתות א'-ה' ובהמשך, לאחר שהעוררים פנו בעתירה אל בית המשפט העליון הסכימו המשיבים בשנת 2002 להכיר בכיתות ז'-ט' של בית הספר (ר' פסק הדין והסכם הפשרה מיום 28/2/02 בעמ"מ 9787/01 בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים על עתירות מינהליות, אשר צורפו וסומנו כנספח א' לערר).

מספר שנים לאחר מכן, פנו העוררים אל בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים בעתירה לאפשר לילדיהם, שגדלו בינתיים, תלמידי כיתות י'-יא' בבית הספר, לגשת לבחינות הבגרות ולהכיר בלימודיהם בביה"ס הדמוקרטי אף אם טרם תתקבל הכרה באותו בית ספר כבית ספר על יסודי.

יש לציין כי עתירתם של העוררים באה בעקבות פנייתם של הורי התלמידים אל המשיבים בחודש יולי 2003 בניסיון להגיע להסדר אשר יאפשר את הגשת תלמידי כיתות י'-יא' לבחינות הבגרות ומציאת פיתרון לקבלת הכרה של המשיבים להפעלתו של בית הספר הדמוקרטי גם כבית ספר על יסודי.

עוד ראוי לציין כי בשנת הלימודים תשס"ד, הקודמת לאותה עתירה, הגיעו משרד החינוך והורי התלמידים להסדר זמני לפיו תלמידי כיתה י' (שהיו תלמידי כיתה יא' בעת הדיון בעתירה) נרשמו לבית ספר תיכון מוכר בעיר ולמדו שם את המקצועות לבחינות הבגרות, בהוראת מורי ביה"ס הדמוקרטי ואילו את שאר המקצועות למדו התלמידים בביה"ס הדמוקרטי.

ביום 10/5/05 קיבלה כב' השופטת יהודית צור את העתירה והורתה למשיבים לאפשר לתלמידי כיתות י'-יא' להבחן בבחינות הבגרות ולהכיר בלימודיהם האחרים בשנת הלימודים תשס"ה במסגרת ביה"ס הדמוקרטי (ר' עת"מ 324/05 שגית פלג ואח' נ' מנכ"לית משרד החינוך ואח' – צורף וסומן כנספח ב' לערר).

בד בבד עם הגשת העתירה, הגישו העוררים בקשה לרישיון על-פי הקבוע בחוק הפיקוח על בתי הספר, התשכ"ט – 1969 (להלן: "**חוק הפיקוח**") לקבלת הכרה בביה"ס הדמוקרטי גם כבית ספר על יסודי.

בקשת העוררים לרישוי ביה"ס נדחתה במכתבה מיום 4/5/05 של המשיבה 2, גב' לבנה אברמוביץ, מנהלת האגף לחינוך מוכר שאינו רשמי במשרד החינוך, לפיו "עם אימוצו ואישורו של דו"ח כוח המשימה הלאומי לקידום החינוך בישראל (דו"ח ועדת דברת) והשינויים שיחולו במערכת החינוך בעקבותיו, החליט משרד החינוך שלא לאשר בקשות לפתיחת מוסדות חדשים בשנה"ל תשס"ו, עד למיפוי בתיה"ס הקיימים אל מול צרכי האוכלוסייה. כל זאת למעט במקרים חריגים של שכונה/עיר חדשה, גידול חריג באוכלוסייה והעדר חלופות לילדים" (ר' מכתבה של גב' לבנה אברמוביץ מיום 4/5/05 אשר צורף וסומן כנספח ה' לערר).

בעקבות זאת ולאחר שבין לבין ניתן פסק דינה של השופטת צור בעתירה, חזרו העוררים ופנו ביום 25/5/05 באמצעותם בא כוחם, עו"ד אורי קידר, אל גב' לבנה אברמוביץ בבקשה לשקול את בקשתם בשנית, תוך שהם מציינים כי דו"ח ועדת דברת עליו מסתמכת דחיית הבקשה כלל לא אומץ ואושר על-ידי הכנסת אותה עת וכי נדרשים שינויי חקיקה לשם יישומו.

יש לציין כי העוררים עצמם בבקשת הערר עמדו על כך שנכון למועד הגשת העתירה, שהפכה לערר – החליטה הממשלה על יישום הדו"ח במספר יישובים ברחבי הארץ, שהעיר מודיעין אינה אחת מהם, מה שלטענתם הופך את הדו"ח לשיקול חיצוני ולא רלבנטי לגבי ההכרה בביה"ס הדמוקרטי.

במענה למכתבם, השיבה עו"ד מיכל סגל מלשכת היועצת המשפטית במשרד החינוך, במכתב מיום 5/7/05 בו הבהירה הלה לב"כ העוררים כי הטעם לדחיית בקשת העוררים "...איננה אי עמידת המוסד בתנאי דו"ח דברת, אלא ניסיון לשמור על הסטטוס קוו ולא לפתוח בשלב זה מוסדות חדשים, כאמור, במיוחד ביישוב בו לא הוגדר צורך חיוני לכך". עו"ד סגל הוסיפה למעלה מן הצורך, כדבריה, כי בדיקת בקשת העוררים מלמדת כי איננה עומדת בתנאי הרישוי אשר משמשים את משרד החינוך וניתן למצאם באתר האינטרנט של המשרד. אמרה ולא יספה.

בעקבות זאת, ביום 19/8/05 הגישו העוררים ערר על החלטת המשיבים שלא ליתן רישיון להפעלת החטיבה העליונה של ביה"ס הדמוקרטי. הערר הוגש חלף עתירה מינהלית שהגישו העוררים ביום 25/7/05 (וזאת הואיל וועדת הערר טרם כונסה אותה עת על ידי המשיבים), ובדיון שהתקיים במסגרתה ביום 16/8/05 הוסכם להעביר את העניין לדיון בפנינו.

2. גדר המחלוקת

בסיכומיהם בכתב, התמקדו המשיבים בשני טעמים לדחיית בקשת המשיבים, כפי שעלו על הכתב במכתבה של גב' לבנה אברמוביץ מיום 12/9/05: העדר אישור מאת יועץ בטיחות והעדר מספר מינימלי של תלמידים, המאפשר פתיחתו של מוסד חינוך.

ייאמר מיד כי עיקר טענותיהם של המשיבים התמקדו בסוגית מספר התלמידים וסוגייה זו הינה לב ליבו של המחלוקת בין הצדדים.

באשר לאישור יועץ בטיחות, הרי שלבקשת העוררים צורף מכתב מאת יועץ וממונה בטיחות מיום 5/9/05, המאשר כי סקר בטיחות אכן בוצע במבנה ביה"ס הדמוקרטי וכי העוררים נתבקשו לתקן מספר ליקויים, שפרק הזמן הצפוי לתיקונם הינו כחודש ימים ולאחר מכן – יינתן אישור יועץ הבטיחות כנדרש.

המשיבים מבקשים להפנותנו אל כללי פיקוח על בתי הספר (מבחנים למתן רישיונות), התשל"א-1971 הקובעים, בין היתר את תנאי הבטיחות הנדרשים בבתי הספר ומחייבים עמידה בהוראות הבטיחות לבתי הספר, הקבועים בחוזרי המנכ"ל של המשרד בעניין זה.

אלא שהמשיבים מתפרצים אל דלת פתוחה ולו מן הסיבה הפשוטה – שהרי תנאי הבטיחות הנדרשים בבתי הספר חלים על כל בתי הספר, וביה"ס הדמוקרטי במתכונתו הנוכחית בכלל זה, בלי קשר לשאלה האם בנוסף על הכרתו כבית ספר יסודי לכיתות א'-ט' יורשה ביה"ס הדמוקרטי לפעול כבית ספר תיכון לחטיבה העליונה.

משכך, הרי על העוררים היה להבטיח את תיקון כל הליקויים המנויים בסקר הבטיחות, וככל שאיזה מהם טרם תוקן – אין בדעתנו לפטרם מחובה זו ועליהם להציג את אישור יועץ הבטיחות הנדרש, בלי קשר להחלטתנו.

כאמור, לטענת המשיבים, העדר מספר מינימלי של תלמידים המאפשר את פתיחתו של מוסד חינוך – הינו הטעם לדחיית בקשת העוררים.

אין מחלוקת כי נכון למועד הגשת בקשתם המתוקנת של העוררים, כשבוע לאחר פתיחת שנת הלימודים הנוכחית, לומדים בחטיבה העליונה של ביה"ס הדמוקרטי 14 תלמידים – מהם 5 תלמידים בכיתה י', 6 תלמידים בכיתה י"א ו-3 תלמידים בכיתה י"ב.

לטענת המשיבים המדובר במספר מצומצם במיוחד של תלמידים במיוחד לנוכח העובדה שבית הספר פועל זו השנה השלישית.

לטענת המשיבים, נהלי משרד החינוך מחייבים לפחות 44 תלמידים בשתי שכבות גיל, כאשר מדובר במוסד חינוך על יסודי והפער בין נוהל משרד החינוך לבין מספר התלמידים בפועל הוא משמעותי, במיוחד לאור העובדה שבשלב זה אין צפי שמספר התלמידים יגדל, שכן נכון להיום רשומים לכיתה ט' 7 תלמידים בלבד.

המשיבים סומכים את טענותיהם בדבר העדר מספר מינימלי של תלמידים כנדרש, על מספר התלמידים אשר נקבע בדו"ח ועדת גנית ויינשטיין שעניינו בתי ספר ייחודיים על איזורים ומרחבי חינוך בחינוך הממלכתי ובחינוך המוכר שאינו רשמי (להלן: "דו"ח ועדת ויינשטיין"), אשר מסקנותיה אומצו על ידי מנכ"לית משרד החינוך ופורסמו בחוזר מנכ"ל בפברואר 2003 (חלקים מחוזר מנכ"ל ומדו"ח ועדת ויינשטיין מסומנים כנספחים ג'-ו' ומצורפים לסיכומי המשיבים).

העוררים מבקשים לטעון כי ככל שדו"ח ועדת ויינשטיין אכן אושר על כל מרכיביו, הרי שיש לשקול את מידת התאמתו לאמור בחוק הפיקוח, העומד במדרגה חוקית גבוהה ממנו, והם מביאים לשם כך מדברי ועדת הערר לפי חוק הפיקוח בערר 6/2002 העמותה להקמת ב"ס דמוקרטי באזור ירושלים נגד מדינת ישראל ע"י משרד החינוך (ערר 6/2002 צורף וסומן כנספח י"ב לערר):

"...גם לאחר שיאושר ויופץ חוזר המנכ"ל בעניין בתי הספר הייחודיים – ייטב משרד החינוך לעשות אם יבחן בקפדנות ובזהירות הראויה האם קיימת התאמה בין מה שייכתב בחוזר המנכ"ל לבין האמור בחוק הפיקוח..." (ההדגשות אינן במקור).

הדברים נכונים במיוחד לאור העובדה, שאף המשיבה עמדה עליה, כי חוק הפיקוח והתקנות השונות שתוקנו מכוחו אינם מתייחסים למספר התלמידים בכיתת לימוד ויתרה מזו – חוק הפיקוח למעשה מחייב כל בעל מוסד חינוך בו מתחנכים באופן שיטתי מעל עשרה תלמידים לפנות לשם קבלת רישיון (ר' סעיף 2 לחוק הפיקוח).

אכן חוק הפיקוח אינו מתייחס לכלל הנושאים המצויים בשיקול דעתו של המנהל הכללי של משרד החינוך בבואו לקבל החלטה על מתן רישיון ואמנם רשאי הוא לשקול את שיקול מספר התלמידים טרם מתן החלטה – אלא ששיקול זה צריך לעלות בקנה אחד עם הדרישה כי שיקול דעתו יופעל כך שיהיה בכך כדי לדאוג, כי "תובטח רמה נאותה בהתאם לתקן ולנהוג בסוג בית הספר שהבקשה מתייחסת אליו בעניינים המפורטים להלן...", כאשר אלו מתייחסים לתכנית הלימודים, מערכת השעות ומשך הלימודים, הכשרת צוות ההוראה, מבנה בית הספר ועוד "מבחינים למתן רישיון" כמפורט בסעיף 9(א) לחוק הפיקוח.

לא זו אף זו, ס"ק (ב) לאותו סעיף מציין במפורש כי במתן החלטה בדבר אותה רשימת עניינים יש להתחשב **"...בסוג בית הספר ובגילם וצרכיהם של התלמידים..."** (ההדגשות אינן במקור).

במקרה דנן עסקינן בביה"ס הדמוקרטי, אשר שמו מעיד על יחודיותו – מסגרת לימודית וחינוכית בעלת מבנה ארגוני דמוקרטי, השומרת על זכויות האדם של כל פרט בבית הספר ופועלת הלכה למעשה לפי עקרונות הדמוקרטיה.

התפיסה הפדגוגית של ביה"ס הדמוקרטי, כמו של שאר בתי הספר הדמוקרטיים בארץ ובעולם, רואה בבית הספר חטיבה אחת רצופה בין הכיתות א'-י"ב, ומיישמת תפיסה זו על ידי חינוך רב גילאי המאפשר לתלמידים בני גילאים שונים ללמוד בצוותא, בקבוצות קטנות, תוך הכוונה ושימת דגש על הבחירה האישית של כל תלמיד וניצול סקרנותו הטבעית.

מן החומר שהוצג בפנינו ניתן להבין כי ביה"ס הדמוקרטי הוקם בשנת 1999 כבית ספר "צומח" כך שמידי שנה תתווסף לו שכבת גיל נוספת וכך במהלך השנים צמח ביה"ס הדמוקרטי וקיבל הכרה לכיתות א'-ט' כבית ספר ממלכתי יסודי וחטיבת ביניים.

תפיסה זו של בית ספר "צומח" באה לידי ביטוי גם בדו"ח ועדת ויינשטיין, אשר המליץ כי "בתי ספר ייחודיים על איזורים חדשים שיהיו בתי ספר צומחים יתחילו קודם כל מארבע-חמש כיתות ראשונות".

התייחסות דו"ח ועדת ויינשטיין לגודל בית ספר הינה כאמור אל בית ספר "צומח" כאשר זה נבחן לאור תכנית חומש ובה חזון וייחוד פדגוגי או ארגוני, לרבות גודל רצוי ופוטנציאל צמיחה בראייה איזורית או יישובית.

כך, בעת הקמתו של בית ספר כאמור צריך להוכיח שיש אוכלוסיה של שלוש שכבות גיל שבהן 120 תלמידים וגידול בטווח של חמש שנים של 350-500 תלמידים ובכל מקרה "קריטריון זה צריך להיות מתואם עם החלטות ועדה אחרת במשרד הדנה בגודל בתי הספר" (עמ' 67 לדו"ח ועדת ויינשטיין – נספח ו' לסיכומי המשיבים).

אמנם מסקנות ועדת ויינשטיין אומצו בחוזר מנכ"ל בפברואר 2003, אלא שמהחלק הכללי לאותו חוזר המנכ"ל כמו גם מדברי המשיבים בסיכומיהם – אנו למדים כי אינו חל היום על מוסדות על יסודיים.

לא זו אף זו, ב"כ המשיבים בסיכומיה מזכירה כי הוועדה נפגשה עם נציגי בתי ספר דמוקרטיים, אך אינה מדגישה כי ביה"ס הדמוקרטי נבדק על ידי הוועדה, צוות בדיקה נפגש עם נציגיו (ר' למשל הפגישה עם מר משה צימרמן, כפי שהיא מופיעה ברשימת מפגשי צוות הבדיקה המצורפת ומסומנת כנספח ה' לסיכומי המשיבים) ולמעשה קיימת התייחסות ספציפית לביה"ס הדמוקרטי ובנספח לדו"ח (הנספח צורף וסומן כנספח ט"ו לערר), קיימת המלצה לעיבוי מספר התלמידים בכיתות א'-י' של ביה"ס הדמוקרטי והבניית תכניות לימוד המותאמות לבית הספר היסודי, לחטיבת הביניים ולחטיבה העליונה, בהא לישראל:

"במהלך השנה ביה"ס יירתם לכמה משימות:

- א. עיבוי מספר התלמידים בכיתות השונות א'-י'.
- ב. הבניית תכניות לימוד המותאמות לבי"ס יסודי, לחט"ב, ולחט"ע, כלאמר: ראיית א'-יב'.
- ג. הראיה הפדגוגית חייבת להיות ראייה שש שנתית (חט"ב וחט"ע) עם כל המשתמע מכך.
- ד. האוריינטציה הבית ספרית חייבת להיות אוריינטציה להשגת זכויות לתעודת בגרות.
- ה. מתחייב מהנאמר לווי פדגוגי צמוד אשר ידריך את ביה"ס ברצפים השונים ובצמיחה לקראת חט"ב וחט"ע" (ההדגשות אינן במקור).

עיננו הרואות כי ההתייחסות לביה"ס הדמוקרטי היתה במהלך השנים כאל בית ספר "צומח", אשר החל ממספר כיתות בבית ספר יסודי, אשר צמחו וזכו להכרה כבית ספר יסודי וחטיבת ביניים וההמשך הטבעי לגידול זה הינו צמיחה לחטיבה עליונה.

היערכות ביה"ס הדמוקרטי, כמו גם היערכות התלמידים הלומדים בו – היתה ארוכת טווח עד לאופק של סיום 12 שנות לימוד וזכויות לגשת לבחינות הבגרות.

ויודגש כי בסופו של דבר לא הטילו המשיבים כל דופי בדרך התנהלותו של ביה"ס הדמוקרטי וזה עומד בדרישות משרד החינוך.

אכן מספר התלמידים הלומדים בשנת הלימודים הנוכחית בחטיבה העליונה של ביה"ס הדמוקרטי (14 תלמידים – המהם 5 תלמידים בכיתה י', 6 תלמידים בכיתה י"א ו-3 תלמידים בכיתה י"ב) הינו קטן מהמספר המינימלי של תלמידים הנדרש לשם פתיחת מוסד חינוך מוכר שאינו רשמי, אלא שבניגוד לטענת המשיבים – אין להתייחס למספר זה כאל מספר מצומצם במיוחד הגם שבית הספר פועל זו השנה השלישית.

בנסיבותיו המיוחדות של המקרה, אין המדובר בפתיחת מוסד חינוך מוכר שאינו רשמי חדש אלא המדובר בצמיחה טבעית של בית ספר אשר קיים מאז שנת 1999 ובמשך השנים, בדרך רצופה מאבקים ייאמר, זכה להכרה כבית ספר יסודי וכחטיבת ביניים.

הראיה הפדגוגית של בית הספר כחטיבה אחת של כיתות א'-י"ב עמדה לנגד עיני המעורבים בהקמת בית הספר והפעלתו מתחילת דרכו ועומדת לנגד עיניהם של הורי התלמידים אשר מבקשים לשלוח את ילדיהם למוסד חינוכי בעל הוויה ייחודית.

אנו מסכימים עם העוררים כי במצב הדברים הנוכחי במקרה המיוחד בנסיבותיו, אי מתן רישיון לחטיבה העליונה בשל מיעוט התלמידים בה עלול לפגוע בקיומו של ביה"ס הדמוקרטי כולו. בשל שיטת החינוך הייחודית וההווה הדמוקרטית המיוחדת את בית הספר, יש להניח כי הורי תלמידים השוקלים לשלוח את ילדיהם לכיתות א'-ט' בביה"ס הדמוקרטי יהססו אם לעשות כן כאשר אין לכך המשך לזכאות לגשת לבחינות הבגרות וילדיהם יאלצו לקטוע את הרצף החינוכי ולהסתגל למסגרת לימודית שונה לחלוטין, שלא נאמר מסגרת חברתית חדשה, בהגיעם לחטיבה העליונה.

זאת ועוד, יש להניח כי ניהול המאבקים המשפטיים להקמת בית הספר ולהכרה בכיתות השונות בו, כמו גם התראות משרד החינוך להורי התלמידים שלא ישלחו את ילדיהם לחטיבה העליונה בביה"ס הדמוקרטי וחוסר הוודאות שהיה כרוך בכך – לא רק הביא לעזיבת מספר תלמידים מהחטיבה העליונה אלא אף לא עודדו את ההורים לשלוח את ילדיהם להיות "דור המדבר", כפי שהגדירה זאת השופטת צור בפסק הדין בעתירה בעניין תלמידי החטיבה העליונה - אותה שכבת גיל חלוצה הנושאת על גבה את כל הקשיים העומדים בפני אלה הצועדים בראש.

(ור' גם החלטת וועדת הערר לחוק הפיקוח בערר 6/2002 בעמ' 5 בדברה על הגישה הממונת שיש להתייחס לסוגיית המספר המחייב של התלמידים בבית הספר הדמוקרטי בירושלים, כאשר דובר בבית ספר בשלב ההתהוות הראשונית שלו ובהתייחסה להשפעה שיש לקשיים באישורו על החלטת ההורים לרשום את ילדיהם לבית הספר).

במצב דברים זה לא נותר לנו אלא להסכים עם העוררים כי עם מתן רישיון לחטיבה העליונה, הואיל והמדובר בבית ספר "צומח" בעיר צומחת ומתפתחת – הרי פוטנציאל הצמיחה של ביה"ס הדמוקרטי הינו גבוה ביותר וצפוי כי מספר התלמידים בבית הספר היסודי, חטיבת הביניים ובשאר בית הספר יעלה כל שנה.

וידגש, הצפי לגידול במספר התלמידים צריך להעשות לא בהתייחס לשנה אחת בלבד, כעמדת המשיבים (המדברים על צפי גידול בחטיבה העליונה על סמך מספר התלמידים בכיתה ט' בלבד), אלא בראיה של מספר שנים קדימה (וזהו אף העמדה בדו"ח ועדת ויינשטיין המדבר על תכנית חומש ובהתייחסות לביה"ס הדמוקרטי בראיה שש שנתית) ובמצב דברים בו ביה"ס הדמוקרטי כולו, כחטיבה אחת של כיתות א'-י"ב, זוכה להכרה ופועל ללא כל דופי.

כך ניתן לראות כי את הכיתות הנמוכות של ביה"ס הדמוקרטי מאכלס מספר גדול יותר של תלמידים מאשר בחטיבה העליונה: בכל אחת מכיתות א' ו-ב' לומדים 23 תלמידים; בכיתה ג' לומדים 21

תלמידים; בכיתה ד' לומדים 17 תלמידים; בכיתה ה' לומדים 25 תלמידים; בכיתה ו' לומדים 15 תלמידים; בכיתה ז' לומדים 11 תלמידים; בכיתה ח' לומדים 16 תלמידים ובכיתה ט' לומדים 7 תלמידים.

על כן בראיה של מספר שנים קדימה ובהנחה שהורים שחששו לשלוח את ילדיהם לביה"ס הדמוקרטי יעשו זאת בלב שקט – ניתן לראות כי ככל שיחלפו השנים יתעבה מספר התלמידים בחטיבה העליונה.

דומה שאין מחלוקת כי שיטת החינוך הדמוקרטי הוכרה זה מכבר על ידי משרד החינוך, אשר מפעיל מספר בתי ספר דמוקרטיים ברחבי הארץ ובהם כיתות אי-ט' בביה"ס הדמוקרטי במודיעין (ור' גם ערר 6/2002 המתייחס לבית הספר הדמוקרטי בירושלים).

כפי שהיטיבה להגדיר זאת השופטת יהודית צור בעת"מ 324/05 :

"...משעה שמשד החינוך הכיר במסגרת הלימודים הייחודית של בית הספר הדמוקרטי במודיעין, היה עליו ליישם את ההכרה בראייה ארוכת טווח, המביאה בחשבון את מתכונת הלימודים המיוחדת, את צרכי התלמידים והסתגלותם למסגרת החינוכית הייחודית, את הצורך ביציבות המוסד והמשכיותו ואת יצירת התשתית שתאפשר את סיום הלימודים במתכונת לה הורגלו התלמידים".

המשיבים טוענים כי הטעמים הפדגוגיים לקביעת מספר התלמידים המינימלי נעוצים בכך שמיעוט התלמידים מונע פתיחתן של מגמות לימודים נוספות על לימודי החובה, והתלמידים יימצאו עצמם נפגעים בשל העדר האלטרנטיבות השונות הפתוחות בפני חבריהם במוסדות החינוך המקיפים וכן בשל העדר הפרייה הדדית של תלמידים ופגיעה באינטראקציה בין התלמידים, כך גם מצביעים המשיבים על טעמים כלכליים כבדי משקל, לדבריהם, לפיהם מוסד חינוך קטן מדי לא יוכל להחזיק את עצמו מבחינה כלכלית, שהרי משרד החינוך מונע גבייתם של סכומי עתק מן התלמידים.

על פי החומר שהוצג בפנינו הרי ביה"ס הדמוקרטי הינו בית ספר המחנך בשיטה הרב גילאית ומאחר וכמעט לא מתקיימים במסגרת כזו כינוסים בפורום השכבתי – ספירת התלמידים בכל שכבת גיל מקבלת משמעות שונה מבית ספר שאינו נוקט בשיטת חינוך זו.

השיטה הרב גילאית רלבנטית גם בהתייחס לטעמים הכלכליים שהועלו על ידי המשיבים – שכן בשיטה הרב גילאית קיימת אפשרות לפתיחת מגמות חדשות ובכל מגמה רשאים להשתלב תלמידים בגילאים שונים.

לא זו אף זו, קיום הכיתות הקטנות והלימוד הרב גילאי אינו מטיל עלות נוספת על המשיבים או על התלמידים שכן התקציב אשר יועבר אל העוררים ייעשה על פי הגדרת כיתה מלאה בחינוך הרגיל וכל תוספת תקציבית נדרשת מעבר לכך – תמומן על ידי העמותה ממקורותיה.

כפי שהובהר לנו, השיטה הדמוקרטית אינה מאפשרת לימוד בקבוצות גדולות, כנהוג במערכת החינוך שכן מרבית הלמידה איננה מתבצעת בשיטה הפרונטאלית הנהוגה בבתי ספר אחרים, אלא בדרך של למידת חקר.

הלימודים בבית הספר מתקיימים לפי בחירת התלמידים, כאשר כל תלמיד בוחר את המקצועות אותו בכוונתו ללמוד, בפני כל יתר התלמידים בבית הספר פתוחות כל האפשרויות, ללא קשר לגילם – כך שבכיתת לימוד אחת יכולים להיות תלמידים בני גילאים שונים, המתקדמים כל אחד לפי הקצב האישי שלו.

בשולי הדברים מציינים המשיבים כי מעבר לטעמים הפדגוגיים ולטעמים הכלכליים הרי גם במסגרת דו"ח כח המשימה הלאומי לקידום החינוך (דו"ח דברת) (להלן: "דו"ח ועדת דברת") נאמר כי בבית ספר על-יסודי יהיו 400-1000 תלמידים.

אכן, ברור לנו כי בעקבות דו"ח דוברת החליט משרד החינוך שלא לאשר בקשות לפתיחת מוסדות חדשים, עד למיפוי בתי"ס הקיימים אל מול צרכי האוכלוסייה, כל זאת למעט במקרים חריגים של שכונה/עיר חדשה, גידול חריג באוכלוסייה והעדר חלופות לילדים.

עוד ברי לנו כי הכוונה היא לנסות ולשמור על הסטטוס קוו ולא לפתוח בשלב זה מוסדות חדשים, כאמור, במיוחד ביישוב בו לא הוגדר צורך חיוני לכך.

אלא שמשעה שזכו כיתות א'-ט' בביה"ס הדמוקרטי להכרה שוב אין המדובר בפתיחת מוסד חדש אלא בהמשכו הטבעי של בית ספר "צומח" בדרך של יישום הראיה הפדגוגית שליוותה את ביה"ס הדמוקרטי מאז הקמתו.

ויובהר כי המקרה בו עסקינו הינו חריג בנסיבותיו המיוחדות של בית ספר "צומח" אשר עומד בדרישות משרד החינוך בכל הנוגע לכיתות א'-ט' ואין למשיבים כל השגות בדבר דרך התנהלותו ושהינו בעל פוטנציאל צמיחה ממשי וברור ועל כן אין בהכרה בחטיבה העליונה של ביה"ס הדמוקרטי ומתן רישיון להפעלתה כדי להוות תקדים.

3. סוף דבר

העניין אשר הובא בפנינו גולל מקרה חריג בנסיבותיו של בית ספר "צומח" אשר מאז הקמתו זכה להכרה של כיתות א'-ט' אך בשל מיעוט מספר תלמידי החטיבה העליונה – סרבו המשיבים לאפשר את המשכו הטבעי של ביה"ס ה"צומח" והחליטו שלא ליתן רישיון לחטיבה העליונה בבית הספר.

סוף דבר, כפי שפורט בהרחבה, הגם שמספר התלמידים בחטיבה העליונה הינו מצומצם מהמספר המינימלי הנדרש לפתיחת מוסד חינוכי – בנסיבותיו המיוחדות של המקרה, החלטנו לקבל את הערר ולהורות למשיבים ליתן רישיון גם לחטיבה העליונה בביה"ס הדמוקרטי וזאת והואיל המדובר כאמור בהמשך הטבעי של כיתות א'-ט' בבית ספר "צומח" אשר זכה להכרת משרד החינוך.

הענקת הרשיון מותנית כמובן בקיום אישור בטיחות כנדרש.

בהתאם לאמור בסעיף 42 לחוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992, אנו מביאים בזה לידיעת המשיבים את זכותם לערער על החלטה זו תוך 45 יום מקבלת הנימוקים, בפני בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים, כפי שעולה מסעיפים 22(א) ו-23(ב) לתקנות בתי משפט לעניינים מינהליים (סדרי דין) התשס"א-2000. אין בעצם קיומה של אפשרות זו כדי להשעות את תוקף החלטתנו והיא בת תוקף מייד.

ניתן ביום 2.11.2005 בהעדר הצדדים וב"כ.

עותק ההחלטה נשלח לב"כ הצדדים באמצעות הפקסימיליה והדואר.

(—)
גב' יהודית מנור
חברת הועדה
נצ"ב

(—)
מר ניסן רז
חבר הועדה
נצ"ב

שרה פריש
שופטת (בדימוס)
שרה פריש, שופטת (בדימוס)
יו"ר הועדה

\\sbs01\files\henya\הניה\משרד החינוך-ערים\ערר 2005-3\החלטה.doc